

erre nézve a jóakarát és a buzgóság. Hogy azonban eredményt is tudjunk felmutatni, kérjük a Magyar Könyvszemle lelkes munkatársait, hogy bennünket törekvéseinkben nagybecsű támogatásukkal megsegíteni méltóztassanak.

Budapest, 1902. június hó 1-én.

*Kollányi Ferencz.
Esztegár László dr.*

ÉVNEGYEDES JELENTÉS A MAGYAR NEMZ. MÚZEUM KÖNYVTÁRÁNAK ÁLLAPOTÁRÓL

1901 OKTÓBER 1-TŐL DECZEMBER 31-IG.

I.

A *nyomatványok osztályának* anyaga a lefolyt évnegyedben köteles példányokban 3200 db., ajándék útján 443 db., vétel útján 964 db., összesen 4607 db. nyomatvánnyal szaporodott. Ezen felül köteles példányok czimén beérkezett alapszabály 223 db., falragasz 2056 db., gyászjelentés 1557 db., hivatalos irat 204 db., műsor 309 db., perirat 20 db., püspöki körlevél 86 db., szinlap 2341 db., zárszámadás és egyleti jelentés 286 db., vegyes 931 db., összesen 8004 db. apró nyomatvány.

Vételre fordítottatott 9910 korona 79 fillér.

Ajándékaikkal a következők gyarapították a könyvtár anyagát: Alsófehér vármegye alispánja Nagy-Enyedről, M. kir. belügyminiszterium, Berendi Béla, Berliner Bernát, Bécsi udvari könyvtár Bibl. Royale de Belgique Brusszelből, Bölcsészeti dékáni hivatal (40 db.), Budapesti növendékpapság, Czimer Károly Szeged, Departament of agriculture Washingtonból, Duka Tivadar, Dunamelléki ev. ref. püspök (2 db.), Esztergom főegyházmegyei könyvtár, Fraknoi Vilmos (8 db.), Főrendiházi iroda (8 db.), Gutenberg Múzeum Mainzból, Havass Rezső, Hegedüs Sándor, Heikel H. J., Horváth Géza (6 db.), Hunterian Muzeum Glasgowból, Iparművészeti Múzeum igazgatósága (12 db.), Jász-Nagy-Kun-Szolnok vármegye alispánja Szolnokról, Kais. Akademie der Wissenschaften Krakóból, Képviselőházi iroda (10 db.), M. kir. kereskedelmi miniszterium (2 db.), Kiss Antal Zentáról, Klein Gyula (2 db.), Körmöcbányai főreáliskola igazgatósága, Krausz Sámuel, Le duc de Loubat Parizsból (2 db.), Lánczy Gyula, Magyar Heraldikai és Genealogiai Társaság, Magyar Tud. Akadémia (10 db.), Majláth József gróf, Matica Srpska Ujvidékről (5 db.), Múzeumok és könyvtárak országos tanácsa, Nagy Sándor, Olehváry Ödön Szabadkáról, Orosz Endre Apahidáról,

Országos meteor. és földmérési intézet (2 db.), Pejacsevich Julián gróf Bécsből (13 db.), Peregrini János (28 db.), Ráth Mór (42 db.), Régészeti és tört. társulat Besztercebányáról, Richter Ede Selmeczbányáról, Rihász Sándor Kolozsvárról, Smithsonian Institution Washingtonból (75 db.), Szalay László, Allami számvevőszék, Szász József, Szokolay Kornél, M. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszterium (135 db.), Velika gymn. u. D. Tuzli, Walter Gyula Esztergomból (2 db.), Zarándy A. Gáspár.

Nevezetesebb szerzemények: Tetraevangelion. Gyulafehérvár, 1552. (70 kor.). Squarcialupus Marcellus, Triumphus. Kolozsvár, 1584. (20 kor.)

A könyvtár helyiségeiben 7237 egyén 17209 kötet nyomtatványt, kölcsönzés útján pedig 621 egyén 1038 kötetet használt.

A lefolyt évnegyedben 2309 munka osztályoztatott, a melyekről összesen 2810 czédula készítettett. A köteles példányok átvételére berendezett helyiségbe a negyedév folyamán 474 csomag érkezett; ugyaninnen 753 levél expediáltatott, a miből 264 reklamálás volt.

A könyvtári szaporulat czímén külön is meg kell emlékeznünk a Varjú Elemértől megvett könyvekről. (614 db.) Ezek első sorban heraldikai és paleografiai szakmunkák, de van köztük számos művelődéstörténelmi darab, úgymint a fegyverzetekre, viseletekre vonatkozók. Kiválóbbak ezek közül: Bibliothèque de l'Ecole des Chartes, Kaiserurkunden in Abbildungen, Grüenberg's Wappenbuch, és Bartolus de Sexoferrato munkájának első, 1470-ki kiadása. Ugy szintén fel kell említenünk azt is, hogy a lefolyt negyedév folyamán a közalapítványi kir. ügyigazgatóság és az örökösök hozzájárulásával néhai Gyurikovits Ferencz könyvtára, mely különösen gazdag a mult század harminczas és negyvenes éveiben nyomtatott magyar és magyar vonatkozású nyomtatványokban, a kéziratokkal együtt, az örökhatyó másnemű intézkedése daczára, a Nemzeti Múzeumba jutott és ide beszálított.

II.

A *kézirattár* a lefolyt évnegyedben ajándék útján 18 kötet kézirattal és 25 db. irodalmi levéllel, vásárlás útján 8 kötet kézirattal, 19 db. irodalmi levéllel és 2 hangjeggyel gyarapodott. A vásárolt irodalmi levelek Pulszky Ferencz és br. Eötvös József levelezéseinek kiegészítéséül a bonni Cohen, a majna-frankfurti J. Baer s a bécsi Gilhofer és Ranschburg antiquariusoktól kerültek birtokunkba. A vásárlásokra fordított összeg 163 kor. 99 f. és 22 márka volt. Az ajándékozott anyagból különösen kiemelendő Berzeviczy Gergely irodalmilag részben még ismeretlen hagyatéka, melyet Gaál Jenő szives közvetítése révén Berzeviczy

Egyed ajándékozott a kéziratárnak. Ugyancsak becses az Országos Levéltár ajándéka is, a melynek szépirodalmi és politikai tartalmú iratai a Kolosi-család tagjaitól erednek. Az irodalmi levelek csoportját özv. Gedeon Andorné 23 db. Heckenast Gusztávhoz írott, br. Jósika Miklóstól, Greguss Ágosttól stb. származó levéllel szaporította. Az ajándékozók közt szerepelnek még Bajai Béla és Jäkl István.

A lefolyt évnegyedben determináltatott és beosztatott 57 kézirat s a folyó munkálatok mellett megkezdett az irodalmi levelezések csoportjának betürendes átalakítása.

86 kutató 371 kéziratot használt.

III.

A *hírlap-osztály* gyarapodása. *a)* Köteles példányokból, kimutatással, csomagban: 68 hírlap 12,927 szám; számokban, kimutatás nélkül: 3941 szám; összesen: 68 hírlap 16,868 szám; *b)* Vásárlás útján Lapperttől: 606 külföldi hírlapszám kiegészítésül; ezért fizettetett 124 korona 26 fillér.

A könyvtár helyiségében 833 olvasó 1825 kötetet, házon kívül 29 olvasó 67 kötetet, összesen 862 olvasó 1892 kötetet használt.

Végzett munka: *a)* Czéduláztatott 37 új hírlap és 517 évfolyam. *b)* Átnézetett 68 hírlap 19,080 száma. *c)* Kötés alá adatott 131 hírlap; hazaérkezett 398 kötet hírlap, ezért fizettetett 1258 kor. 88 fill.

A köteles példányok, melyek kimutatással (csomagokban) beérkeztek, a gyarapodási könyvbe irattak és a nyilvántartási lapokra vezettettek; ezeken kívül a számokban beérkezett hírlapok is összegezve hetenként beirattak, betürendbe osztályoztattak és elhelyeztettek. A csomagküldeményekben hiányzó hírlap-számok azonnal reklamáltattak és ezek is följegyeztettek.

IV.

A *levéltári osztály* a lefolyt évnegyedben ajándék útján 704. vétel útján 111, letétemény útján 100 db. irattal gyarapodott, Vételre fordítottatott 622 korona.

A törzsanyag gyarapodása között van 17 db. középkori, 753 db. újabbkori, 7 db. nemesi irat, 9 db. czéhirat és 29 db. az 1848/49-iki szabadságharcra vonatkozó irat.

Ajándékaikkal a prágai cseh országos levéltár igazgatósága, Szalay Imre a m. n. múzeum igazgatója, Rakovszky István v. b. t. t., Schmidt Ferencz kárpitos, Kováts László múzeumi segédőr, özv. Bruymann Vilmosné, Schaleck Mária, a m. k. orsz. levéltár, Eölvédi Breztóczi József, Marczali Henrik egyetemi tanár és Nagy Géza múzeumi őr gyarapították a gyűjteményt.

Czímeresleveleink és egyéb nemesi irataink gyűjteményének gyarapodása a következő:

1. 1623 január 16. Regensburg. II. Ferdinand birodalmi czímereslevele Roth Hermann részére.

2. 1638. július 4. Deés. I. Rákóczy György czímereslevele Vajda János részére.

3. 1657. márczius 6. Bécs. III. Ferdinánd czímereslevele Szalay Mihály részére.

4. 1658. november 24. Segesvár. Barcsay Ákos erdélyi fejedelem czímeres nemeslevele Nagy, másképp Szabó János részére.

5. 1675. augusztus 3. Radnóth. Apafi Mihály czímeres nemeslevele Pap Keresztély részére.

6. 1784. márczius 26. Bécs. II. József czímereslevele Landerer János Mihály részére.

7. 1797. június 20. Bécs. I. Ferencz átírja és megerősíti II. József előző czímereslevelét.

A letéteményezett családi levéltárak száma nem gyarapodott. Kiegészítést nyert azonban a Szirmay család levéltára Szirmay Balamér útján 97, és a Lippich család levéltára Lippich Kálmán útján 3 db. irattal.

A lefolyt évnegyedben 22 kutató 1700 iratot használt. Kikölesönöztetett 15 téritvényen 367 db. irat.

Az új szerzemények teljesen feldolgoztattak. A középkori oklevelek czédulázása, mely a mult évnegyedben kezdetett meg, 1358-ig haladt.

A letétemények közül folytattatott a Szirmay család levéltárának rendezése, melyből az újabb küldemények kerültek rendezés alá. Folyamatban van továbbá a Melcer és a Szent-Iványi család levéltárának lajstromozása.

ÉVNEGYEDES JELENTÉS A MAGYAR NEMZ. MÚZEUM KÖNYVTÁRÁNAK ÁLLAPOTÁRÓL

1902 JANUÁR 1-TŐL MÁRCZIUS 31-IG.

I.

A *nyomtatványi osztály* anyaga a lefolyt évnegyedben köteleles példányokban 2741 db., ajándék útján 570 db., vétel útján 231 db., áthelyezés útján 38 db., összesen 3584 db. nyomtatvánnyal gyarapodott. Ezen felül köteleles példányok czímén beérkezett: gyászlap 1263 db., hivatalos irat 180 db., alapszabály 142 db., perirat 12 db., zárszámadás 185 db., püspöki körlevél 100 db., másor 301 db., színlap 2185 db., falragasz 786 db., vegyes 510 db., összesen 5664 db. apró nyomtatvány.